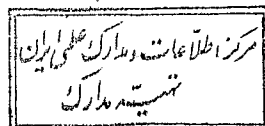

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه تربیت مدرس

۱۳۷۴ / ۴ / ۲۰

دانشکده علوم انسانی

کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی

عنوان تحقیق

بررسی تحلیلی رابطه خصومت و خشم و

شدت انسداد عروق کرونر قلب

دانشجو:

بهنام پورجوزی

استاد راهنما:

دکتر یداله رستگاری

استاد مشاور:

دکتر علی دلاور

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از زحمات استاد گرانقدر جناب آقای دکتر یداله رستگاری به خاطر همکاری صمیمانه، ایجاد امکانات و تسهیلات تحقیقی و راهنماییهای استادانه‌شان که قسمت اعظمی از زحمات اجرای تحقیق بر عهده‌شان بوده، جناب آقای دکتر اژه‌ای مدیریت محترم گروه روانشناسی، جناب آقای دکتر علی دلاور به خاطر راهنماییهای لازم در زمینه تجزیه و تحلیل‌های آماری، جناب آقای دکتر کیانوش هاشمیان که قبول زحمت فرموده و پایان‌نامه را مطالعه و نظرات اصلاحی خود را در اختیار اینجانب قرار داده اند، کمال تشکر و سپاسگزاری را دارم.

۱۳۷۳/۹/۳۰ بهنام پورجوزی

تقدیم به همسر

که در تمام جریان تحقیق از
جمع آوری اطلاعات تا تنظیم و
تدوین آن با هم فکری هایش،
مشوقم بوده است.

چکیده تحقیق

بر روی بیش از ۱۰۰ نفر از بیمارانی که بنا به تشخیص متخصص قلب و عروق احتمال بیماری کرونری قلب CAD در آنها می‌رفت و قرار بود تحت روش تشخیصی آنژیوگرافی عروق کرونر قرار گیرند، مصاحبه SI جهت اندازه‌گیری پتانسیل خصومت و خشم، و ۲ آزمون روانشناختی به نامهای آزمون اسپیلبرگر و مقیاس خصومت و خشم ۹۰ SCL برای اندازه‌گیری متغیر مذکور اجرا شدند، بعضی از بیماران قبلاً آنژیوگرافی شده بودند و بعضی دیگر نیز، قبل از آنژیوگرافی تحت بررسی روانشناختی جهت اندازه‌گیری خصومت و خشم قرار گرفتند. به این ترتیب اثر موقعیت زمانی بر نتیجه آزمون کنترل شد، از طرف دیگر میزان عوامل سنتی خطر ساز بیماری کرونری نظیر کلسترول، قند خون و غیره از نتایج آزمایش بیماران ثبت شد. پس از آنژیوگرافی‌ها میزان تنگی و تعداد عروق دچار تنگی نیز برای هر بیمار ثبت شد. تعداد ۷۳ نفر از بیمارانی که بیماری عروق کرونر داشتند جهت بررسی‌های آماری مورد استفاده قرار گرفتند و سایر بیماران به علت همراهی و دیگر بیماریهای قلب و عروق از جریان مطالعه حذف شدند تا از تداخل عوامل مزاحم در تحقیق جلوگیری شود.

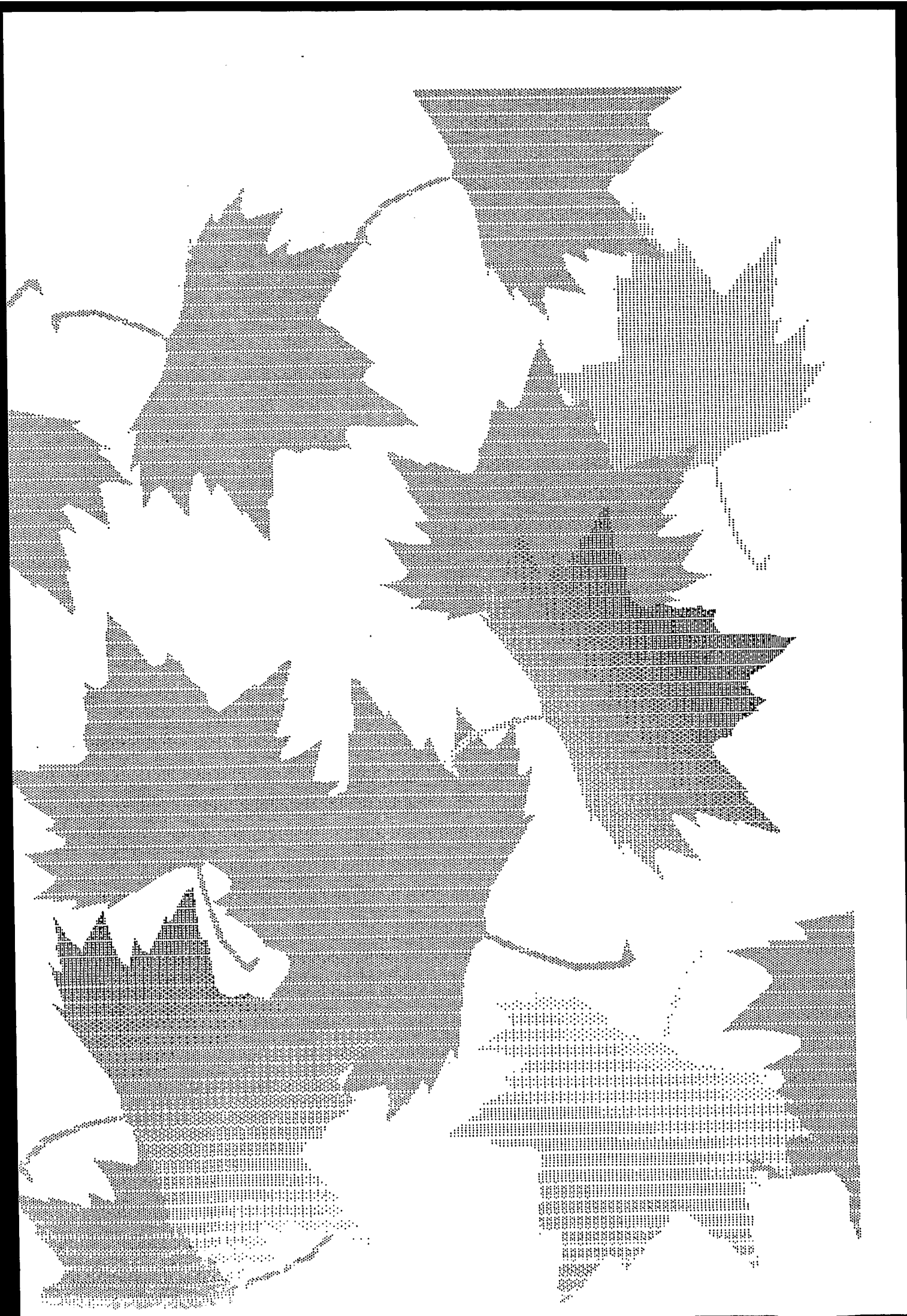
طرح تحقیق یک طرح اندازه‌گیری‌های همزمان چندگانه بود، و از روش آماری همبستگی و تجزیه و تحلیل رگرسیون چندمتغیره استپ‌وایز^۱ برای تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده شد.

فرضیه‌های تحقیق عبارت بودند از (۱) بین خصومت و خشم، با شدت انسداد عروق کرونر قلب رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲) بین خصومت و خشم، با تعداد عروق دچار تنگی نیز رابطه معنی‌داری وجود دارد.

پس از تجزیه و تحلیل‌های آماری روشن شده که خصومت و خشم و انسداد عروق با هم رابطه معنی‌داری دارند $F = ۰/۳۳۶۱$ و $p = ۰/۰۰۲$. در رگرسیون نیز R^2 رقم قابل توجهی بود $R^2 = ۰/۹۷۲۲۱$ که در این محاسبه خصومت و خشم، سن و کلسترول متغیرهای

داخل معادله بودند که از بیشترین اهمیت در پیش‌بینی انسداد عروق برخوردار بودند. اما سهم خصومت و خشم در پیش‌بینی میزان انسداد عروق به مراتب بیشتر از متغیرهای دیگر داخل معادله بود.

از طرف دیگر خصومت و خشم و تعداد عروق درگیر نیز رابطه معنی‌داری داشتند، $r = 0/2685$ $P = 0/011$. تجزیه و تحلیل رگرسیون چندمتغیره در این قسمت نیز R^2 قابل توجهی را نشان داده $R^2 = 0/87468$. متغیرهای داخل معادله سن و خصومت و خشم بودند که با تفاوتی بسیار جزئی سهم برابری در پیش‌بینی تعداد عروق درگیر داشتند. با توجه به تجزیه و تحلیل‌های آماری هر دو فرضیه تحقیق تأیید شدند، یعنی هم بین خصومت و خشم و انسداد عروق و هم خصومت و خشم و تعداد عروق درگیر رابطه معنی‌داری وجود داشت، سهم خصومت و خشم نیز در پیش‌بینی این دو جنبه از بیماری عروق کرونر قلب نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

فهرست مندرجات

فهرست

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول - گستره مسئله مورد بررسی.....
۲.....	مقدمه.....
۵.....	افراد تیپ A در خطر CHD.....
۶.....	مبارزه در برابر تیپ A به عنوان عامل خطر ساز CHD.....
۶.....	موشکافی تیپ A.....
۷.....	خصوصیت و تیپ A.....
۸.....	خصوصیت و CHD.....
۹.....	واماندگی و تیپ A.....
۱۱.....	واکنش اضطراری و تیپ A.....
۱۲.....	ورزش خطر CHD را کاهش می دهد.....
۱۳.....	الف) جامعه تحقیق - شیوه نمونه برداری و مشخصات نمونه.....
۱۳.....	ب) ابزار تحقیق.....
۱۴.....	ج) روش و چگونگی اجرا.....
۱۵.....	اهداف تحقیق.....
۱۶.....	متغیرهای اساسی.....
۱۶.....	فرضیه های تحقیق.....
۱۶.....	روش آماری.....
۱۷.....	الزامات طرح تحقیق.....
۱۸.....	فرضیه ها.....
۱۸.....	مفروضات.....
۲۰.....	تعاریف عملیاتی.....

عنوان

صفحه

فصل دوم - پیشینه تحقیق	۲۲
انسداد عروق کرونر	۲۳
تیپ A کلی	۲۴
جدول یافته‌های مطالعات آنژیوگرافی	۲۷
رفتار کرونری‌زا: نقش بارزگره خصومت	۳۷
مطالعات منفی: فرضیه TABP به کجا می‌رود؟	۴۰
ظهورگره خصومت	۴۳
شواهد به دست آمده با استفاده از مقیاس HO کوک - مدلی	۴۴
شواهد به دست آمده از ارزیابی‌های مبتنی بر SI خصومت	۵۱
مکانیزمهای زیست‌شناختی رفتار کرونری‌زا	۵۶
نتایج و خلاصه	۶۵
رفتار تیپ A، هیجان و واکنش دهی سایکوفیزیولوژیک	۶۷
نقش پاسخهای سمپاتیک و پیرامونی در خشم و اضطراب	۶۹
خشم، پرخاشگری و برانگیختگی فیزیولوژیک پیرامونی	۷۰
مدل سایکوبیولوژیک رفتار تیپ A	۷۲
تیپ A و واکنش دهی فیزیولوژیک	۷۲
مطالعات فرعی	۷۳
مطالعات دوقلوهای تیپ A	۷۵
اثرات داروهای منع‌کننده بتا آدرنرژیک بر روی رفتار	۷۶
اثرات رفتاری منع‌کننده‌های بتا: مکانیزمها و موضوعات	۸۰
مدل حیوانی اثرات ضد اضطرابی	۸۱
ارتباط با رفتار تیپ A	۸۳
اثرات تحریک بتا - آدرنرژیک حاد و منع	۸۴

۸۴.....	تعاملات ماده - استرس و واکنش دهی
۸۵.....	پیش بینی ها و نتایج به دست آمده
۸۹.....	خلاصه و نتایج
۹۱.....	فصل سوم - تجزیه و تحلیل های آماری
۹۲.....	تجزیه و تحلیل های آماری
۹۳.....	جدول (۱ - ۳) آمارهای توصیفی
۹۴.....	جدول (۲ - ۳) ماتریس همبستگی
۹۶.....	رگرسیون چندمتغیره در ارتباط با متغیر وابسته انسداد عروق
۹۷.....	جدول (۳ - ۳)
۹۷.....	جدول (۴ - ۳)
۹۸.....	جدول (۵ - ۳)
۹۸.....	جدول (۶ - ۳)
۹۹.....	جدول (۷ - ۳)
۹۹.....	جدول (۸ - ۳)
۱۰۰.....	جدول (۹ - ۳)
۱۰۱.....	نمودار رگرسیونی متغیر خصومت و خشم و انسداد عروق
۱۰۲.....	نمودار رگرسیونی متغیر سن و انسداد عروق
۱۰۳.....	نمودار رگرسیونی متغیر کلسترول و انسداد عروق
۱۰۴.....	تفسیر نتایج آماری مرحله اول
۱۰۵.....	رگرسیون چندمتغیره در ارتباط با متغیر وابسته انسداد عروق
۱۰۸.....	جدول (۱۰ - ۳) آمارهای توصیفی
۱۰۸.....	ماتریس همبستگی

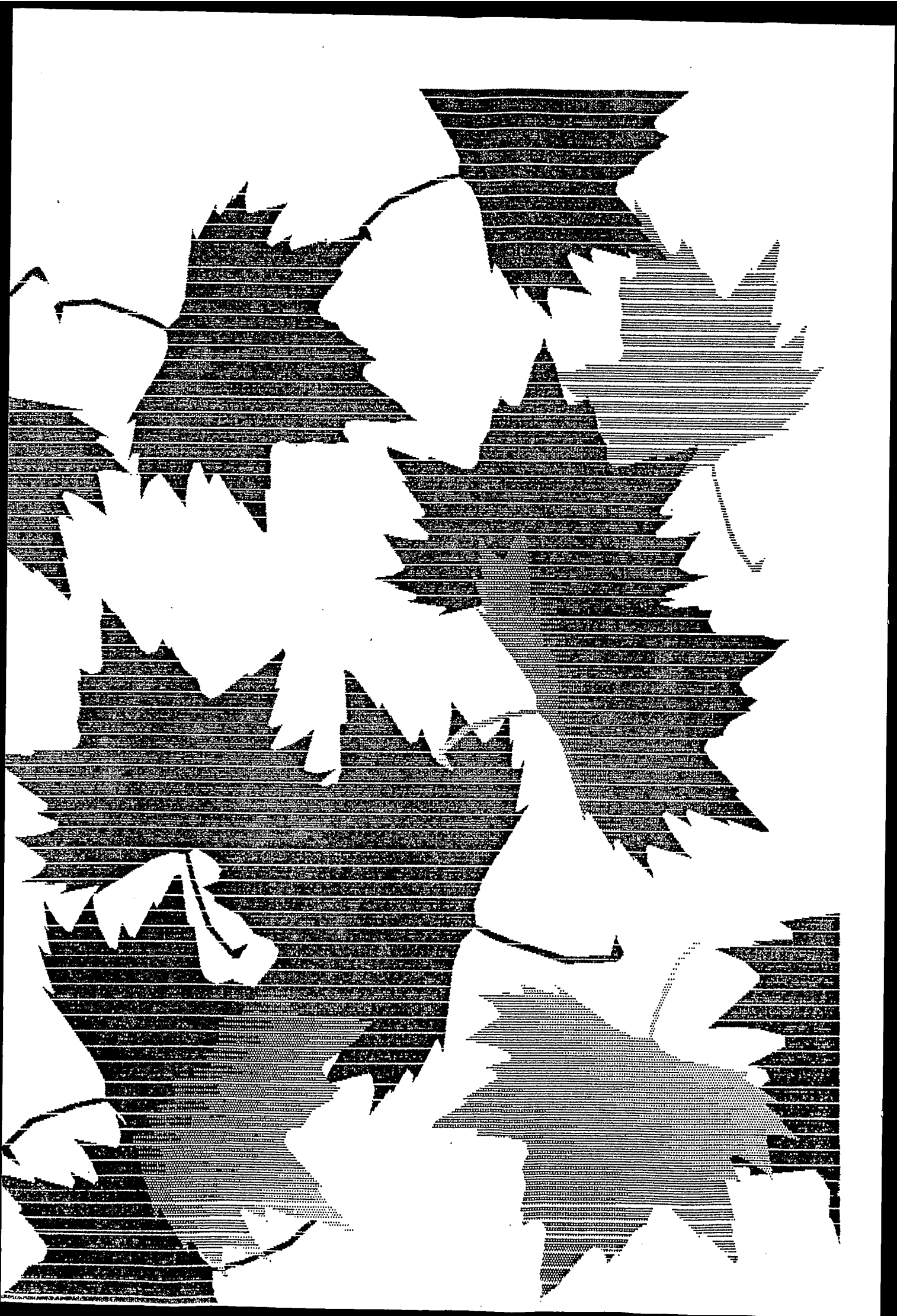
عنوان

صفحه

جدول (۱۱-۳) رگرسیون چندمتغیره در ارتباط با متغیر وابسته تعداد عروق درگیر.....	۱۰۸
جدول (۱۲-۳) متغیرهای داخل معادله.....	۱۰۹
جدول (۱۳-۳) متغیرهای خارج معادله.....	۱۰۹
جدول (۱۴-۳).....	۱۱۰
جدول (۱۵-۳).....	۱۱۰
جدول (۱۶-۳).....	۱۱۰
نمودار رگرسیونی متغیر خصومت و خشم و تعداد عروق درگیر.....	۱۱۱
نمودار رگرسیونی متغیر سن تعداد عروق درگیر.....	۱۱۲
تفسیرهای آماری در ارتباط با متغیر وابسته تعداد عروق درگیر.....	۱۱۳
تجزیه و تحلیل رگرسیون چندمتغیره در ارتباط با متغیر وابسته تعداد عروق درگیر در بیماری.....	۱۱۴
بحث و نتیجه گیری.....	۱۱۷
محدودیتها.....	۱۱۸
پیشنهادات.....	۱۱۹

ضمائم و منابع

ضمیمه ۱- سیستم نمره گذاری عناصر تیپ A.....	۱۲۱
سوالات کلیدی WCGS - مصاحبه سازمان یافته تیپ A.....	۱۲۳
تعاریف خلاصه ای از عناصر تیپ A.....	۱۲۴
ملاکهای نمره گذاری تیپ A.....	۱۲۶
ماتریس نمره گذاری تیپ A.....	۱۳۰
ضمیمه ۲- نمونه مقیاس خصومت و خشم ۹۰ SCL.....	۱۳۱
ضمیمه ۳- نمونه آزمون خشم اسپیلبرگر.....	۱۳۲
ضمیمه ۴- نیمرخ الگوهای رفتاری تیپ A و B.....	۱۳۳
ضمیمه ۵- نمونه ای از نتایج آنژیوگرافی.....	۱۳۶
منابع و مأخذ.....	۱۳۸

فصل اول

گسترهٔ مسئله مورد بررسی

مقدمه

بحث حاضر را با سوالی شروع می‌کنم، آیا آنچه که ما فکر می‌کنیم و آنچه که احساس می‌کنیم سلامت جسمانی ما را تغییر می‌دهد؟ ما از بحثهای کتب مختلف روان‌شناسی از هیجان آموخته‌ایم که افکار و هیجانهای ما می‌توانند کیفیت واکنشهای بدنی ما را تغییر دهند. البته یکی از واکنشهای بدنی ما بیماری است و ما معمولاً بیماری جسمانی، زخمهای معده، بیماری کرونری قلب، سرطان، بیماری سل، آسم را به عنوان واکنشهایی که می‌توانند به وسیله افکار و احساسات متأثر شوند، تصور نمی‌کنیم. اما شواهد خوبی وجود دارند که جریان و شاید، بیشتر وقوع و بروز چنین بیماریهایی می‌توانند به وسیله حالات روانشناختی قربانیان این بیماریها: متأثر شوند. یک چنین اختلالی یک اختلال روان‌تنی نامیده می‌شود و به عنوان یک اختلال بدنی سوما (تن) تعریف می‌شود که به وسیله بدن متأثر می‌شود یا در موارد شدیدتر به وسیله ذهن (روان) ایجاد می‌شود. این حوزه که با این اختلالات سروکار دارد در مرز روانشناسی و پزشکی قرار می‌گیرد و در حال حاضر روانشناسی تندرستی نامیده می‌شود. (استون^۱، وایز^۲، ماتارازو^۳، میلر^۴، رودین^۵، بیلار^۶، فولیک^۷، سینگر^۸، ۱۹۸۷ به نقل از سلینگمن^۹ و روزنهان^{۱۰} ۱۹۸۹)

تشخیص اختلال روان‌تنی به این ترتیب داده می‌شود: (۱) اختلالی وجود دارد که در آن آسیب یا بیماری جسمانی شناخته شده‌ای موجود است، و (۲) رویدادهای روانشناختی معنی‌داری پیش از وقوع آن وجود دارند و قضاوت می‌شود که به شروع بیماری یا بدتر شدن اختلال کمک می‌کنند. تشخیص این اختلال در DSM III-R^{۱۱} با نام «عوامل روانشناختی که عارضه جسمانی را تحت تأثیر قرار می‌دهند» آمده است.

یکی از اختلالات روان‌تنی که موضوع مطالعه و بررسی ما در اینجاست بیماری قلبی است. فشار خون یکی از انواع اختلالات شایع سیستم قلبی عروقی است. اختلال قلبی

-
1. Stone	2. Weiss	3. Matarazzo
4. Miller	5. Rodin	6. Belar
7. Follick	8. Singer	9. Seligman
10. Rosenhan		
11. Diagnostic and Statistical manual of Mentaldisorders		